

Viczai Péter

Ismeretlen művek egy ismert szerző tollából

Gennagyij Nord¹ versei és dalai – először magyar nyelven

Gennagyij Nord a hazáján kívül több országban ismert modern orosz romantikus költő, zeneszerző, színész, humorista, bárd és előadóművész. Csodálatos lírai dalszövegeit, kellemesen lágy, andalító dallamait Oroszországban, Ukrajnában, Kazahsztánban, Izraelben, Kanadában is sokan hallgatják. Ugyancsak szép számmal ismerik és mosolyognak sajátos hangvételű, szellemesen ironikus, esetenként kesernyésen csikorgó anekdotáin, illetve mókás, verses négy sorosain. Dalait elsősorban oroszul adja elő, de időnként énekel sanzonokat grúz és francia nyelven is. Nagy előszeretettel tűzi programra a nemrégiben elhunyt ismert orosz költőnő, Rimma Kazakova néhány kedves, dallamos egykori slágerét vagy egy-egy közönségsikerré vált megzenésített költeményét. Ezek, a Nord-művekkel főleg érzelmi, hangulati és stílusbeli hasonlóságot felmutató jegyeknek, effektusoknak köszönhetően, szinte szervesen épülnek be a művész szokatlanul sokoldalú, változatosan egyedi repertoárjába. Gennagyij Nordot a mai magyar esztrád előadók közül gazdag zenei stílusát tekintve leginkább Korda Györgyhez lehetne hasonlítani, de ebben a vonatkozásban Koós János nevét, munkásságát is méltán említhetjük meg. A külföldi előadóművészek terén többnyire Charles Aznavourral, Karel Gottal, Gilbert Becaudal és nem utolsósorban Toto Cutugnoval szokták egy körben említeni. Utóbbival közös koncerten is fellépett, amelynek a kanadai főváros, Ottawa adott helyet a kétezres évek elején. Akárcsak a nagy klasszikus példakép, Vlagyimir Viszockij esetében, Nord repertoárja jelentős részét teszik ki az időnként kissé szomorkás hangvételű, hősiess, háborús, hazafias témákat felölelő dalszövegek, anélkül, hogy utánozni próbálná a legendás művészt. Költészetére ugyancsak jellemző, mi több, annak egyik alapvető műfaji alkotóeleme az emberi kapcsolatokat, a pozitív vagy negatív életérzéseket leíró, kifejező gyönyörű lírai, illetve szerelmes költemények egész sora, a sajátos humorú, mulattató verses négy sorosokról (*ljaguhi*) nem is beszélve. Ezekből a szerénytelenség nélkül egyedinek mondható Nord-művekből, első ízben olvasható az Agria oldalain egy rövid, színes válogatás, Viczai Péter fordításában.

¹ Az Észak-Amerikai Írószövetség elnöke, az Orosz-, illetve a Moszkvai Írószövetség, valamint a Nemzetközi PEN Club tagja. Aranytollas orosz író, aki egyéb más, nagyon magas szintű elismerések, címek, kitüntetések birtokosa, mint például az *Évezred embere* vagy az *Évezred legjobb szerzője*.

VERSEK

HÁBORÚ²

*Ki mondta, hogy a háború nagy, vagy kicsi?
Ki mondta, hogy méret szerint különböznek?
A háború, hol fiaink halnak, nagy és kicsi,
A háború, hol katona, hit, remény egyesülnek!*

ÚJ-OROSZORSZÁG³

*Felérni ésszel, nehéz már nagyon,
Donyeck, hol fegyver a térség ura,
Fény, nyugalom, s víz kevés nagyon,
Tán az (új)orosz-ukrán sors fintora.*

*Vagy a rokonvér tán csak ennyit ért,
Vagy túlteng az ügybuzgó jellem?
Megértem, hogy testvér a testvéért,
Azt viszont nem, ha egymás ellen!*

ELÉG CSAK LEHUNYNI SZEMÜNK...⁴

*Elég csak lehunyni szemünk,
S kinyitni, hogy feljöjjön a nap.
Visszatér, meglásd szerelmünk,
Hogy újra kezdjünk élni holnap.*

*Elég mindent csak feledni,
Lelkedet tárni új reménynek,
Csak szeretni és szeretni,
Útját nem állni vad érzésnek.*

² Gennagyij Nord *Vojna* (Háború) című verse. Forrás: Gennagyij Nord *Pereputyje* című kötet. Moszkva, 2016.

³ Gennagyij Nord *Novorosszija* (Újoroszország) című verse. Forrás: Gennagyij Nord *Pereputyje* című kötet. Moszkva, 2016. Új-Oroszországgént azt az önhatalmúlag kikiáltott, nemzetközileg el nem ismert konföderációt szokás nevezni, amely 2014 májusa és 2015 májusa között Kelet-Ukrajnában, a Donyecki Népköztársaság és a Luhanszki Népköztársaság uniójaként működött.

⁴ Gennagyij Nord *Nado proszto zakrity glaza...* (Elég csak lehunyni szemünk...) című verse. Forrás: Gennagyij Nord *Pereputyje* című kötet. Moszkva, 2016.

ÁRVALÁNYHAJ⁵

*Fáradt lábak, pókháló újtjai,
Szónek be erekként réteket,
Simogatnak szellő szárnyai,
Árvalányhaj-arany selymeket.*

*Egy percre, most időt kérek én,
Merülök, s fojtón alábukom,
Az Oroszhon-rejtély tengerén,
Az árvalányhaj-hullámokon.*

*Erőt merítve az új útra,
Lerázva minden bajnak terhét,
Ó, Istenem, segíts fel újra,
Hogy útra keljek újból, ismét.*

VAJON MIÉRT?⁶

*Vajon miért ragyog fent a sok fényes csillag,
Vagy a messzi távol minnek csábít?
Forró égövi táj hótól mért nem csillog,
Míg a hó másutt mindent beborít.*

*Vajon miért? Minek
E gyermekteg kérdés?
Vajon miért? Minek
Nyomaszt e felvetés?
Vajon minek, s miért?
Nincs válaszra szükség.
Elmúlt az ősz, véget ért,
De a tavasz hol van még?*

*Vajon miért illan el úgy a sok téli nap,
S miért oly rövid a nyári éj?
Minek a búcsú, ha szívünk lánggra kap,
S ha a szeretet örökké él?*

⁵ Gennagyij Nord *Kovül* (Árvalányhaj) című verse. Forrás: Gennagyij Nord *Pereputyje* című kötet. Moszkva, 2016.

⁶ Gennagyij Nord *Pocsemu?* (Vajon miért?) című verse. Forrás: Gennagyij Nord *Pereputyje* című kötet. Moszkva, 2016.

*Vajon miért vágyódik a lélek oly sokszor
Szabad madár szárnyán tova s el?
Vajon miért van, hogy az igaz barát olykor
Bennünket idő előtt hagy el?*

DALOK

KUPOLÁK⁷

*Hajnal hasadt, s világra jöttem!
Üdv és üdv, jó Szülőföldem!
Folyók ára zúg köröttem,
Egyetlen, drága Anyaföldem,
Hol eső hull az őszben, – kezdem életem.*

*Sorsunk tán megírva a bölcsőtől indul,
Urunk és Mindenhatónk, tetteinket látja!
Oroszhonnak kupoláit arannyal fedik,
Csakhogy az arany mindnyájunk sajátja!*

*Fogtam az élethez részem,
Mint lét, szórtam léteemet szét!
A sok léha, kamasz évem,
Ki tudja, merre, elinalt rég.
Sorsom letudta mindet, örökre, szépen.*

*Sorsunk tán megírva a bölcsőtől indul,
Urunk és Mindenhatónk, tetteinket látja!
Oroszhonnak kupoláit arannyal fedik,
Csakhogy az arany mindnyájunk sajátja!*

*Kevés szó, és szebb az élet,
Mára szerelemmel élek!
Lelkem kedves hangján kérlek,
Ne verj úgy, szívem – időt kérek,
Hogy e tájon, örömmre leljen a lélek.*

⁷ Gennagyij Nord *Kupola* (Kupolák) című dala. Forrás: Gennagyij Nord *Mahrovaja szireny* című CD, 2010.

*Sorsunk tán megírva a bölcsőtől indul,
Urunk és Mindenhatónk, tetteinket látja!
Oroszhonnak kupoláit arannyal fedik,
Csakhogy az arany mindnyájunk sajátja!*

ENNYI VOLT...⁸

*Letűnt szerelmünk, ennyi volt,
Örök viták benne, s örömök,
Mint tigris szőrén foltot folt,
Úgy vált fel bánat örömet.*

*Ennyi volt – lecseng lassan a nyár,
Ennyi volt – elválnak útjaink.
Ennyi volt – szerelmünk múlté már,
Ennyi volt – felejtsd hát álmaink!*

*Bűvös szemek, titkos varázs,
Mint középkor jóslata, hat,
Szerelmünkre választ, mi más,
Szerelmi gyógyír tán adhat.*

*Ennyi volt – lecseng lassan a nyár,
Ennyi volt – elválnak útjaink.
Ennyi volt – minden a múlté már,
Ennyi volt – felejtsd hát álmaink!*

*Csillámló napsugár múltam,
Mit nekem, vagy szikrás etűdök,
Tegnap örömittas voltam,
Ma vadként, fájón üvöltök!*

ÜRES SZAVAK...⁹

*Tartott utunk, bár nem sokáig,
Társam az emlék, azóta rég,
Dalként zeng-bong fülembé máig,*

⁸ Gennagyij Nord *Vot i vsjo!* (Ennyi volt) című dala. Forrás: Gennagyij Nord *Salaja lisztva* című CD, 2007.

⁹ Gennagyij Nord *Nye ver!* (Ne higgy!) című dala. Forrás: Gennagyij Nord *Mahrovaja szireny* című CD, 2010.

*Mint mámorító szonett-vég.
Mint ezüst húr szava, ha csengi,
Szénaillat mezőnek vigasz.
„Nem ő a te párod” – cseng ki,
S elhitted, hogy szava igaz.*

*Üres szavak rigmusát, ha járod,
Csillagod tán át is verhet.
Szíved kis kapuját, ha tárod,
A szív csak igaz ritmust verhet!*

*Mi fontos lehet nekünk, nem kell,
Lángol szerelmünk, de csak félig.
Beismerni oly nehéz, ha kell,
Hogy társunk lett a magány végig.
Nem vet ki víz – nem üt ki szomj sem.
Szavak nélkül elnémul dalom.
Eljössz hozzám, szeretsz vagy sem,
Együtt vagyunk egyek, tudom.*

*Üres szavak rigmusát, ha járod,
Csillagod tán át is verhet.
Szíved kis kapuját, ha tárod,
A szív csak igaz ritmust verhet!*

SZENT OROSZHON!¹⁰

*Álmom idézem, képzetem festői,
Az égbolt tükrén, a mezők oldalán,
A folyón túl, messzi dombok lejtői,
És kölyökként állok házunk udvarán.*

*Szent Oroszhon! Aranyos kupolák!
Szent Oroszhon! Mezők, búzavirág!
Nincs becsesebb – vallom méltán!
Szent Oroszhon! Édes Hazám!*

¹⁰ Gennagyij Nord *Szvjataja Rusz!* (Szent Oroszhon!) című dala. Forrás: Gennagyij Nord *Mahrovaja szireny* című CD, 2010. Ez a költemény Andrej Novozsilov és Gennagyij Nord közös szerzeménye.

*Szólít az élet, az otthon hazavár!
Az Úrral tovább, avagy nélküle tán?!
Képzetem ragyog, és csillámlik a nyár,
Mint arany kupolák, házunk udvarán.*

*Szent Oroszhon! Aranyos kupolák!
Szent Oroszhon! Mezők, búzavirág!
Nincs becsejobb – vallom méltán!
Szent Oroszhon! Édes Hazám!*

AZ ÉLET SAVA-BORSA – RÍMEKBEN ÉS VERSBEN¹¹

Bemutatkozás helyett

*Kopasz vagyok, kopasz lettem.
Francba vele, ki tagadja.
Nem csak nekem tar a fejem,
Csak másokét haj takarja.*

Oroszhon

*Oroszhon egy bizarr eset.
Világos ez mindenkinek.
Kormányozni ugyan lehet,
De hasztalan! S ugyan, minek?*

*Oroszhonek köszönet,
Hol az élet bölccsé tett:
Ha nődet nem tartod el,
Hát idd el!*

Vodka szindróma

*Nálunk az emberek szerények,
Se tolvaj, se simlis lázító.
Falucskánk olyan tágas –
Van benne négy kijózanító.*

¹¹ Az itt szereplő négysorosok (*ljaguhi*) Gennagyij Nord különböző munkáiból kerültek kiválasztásra.

*Megint részeg lump vagyok,
Itatta minden magát.
Épphogy megszúrt a szúnyog,
Máris elhánnya magát.*

*Doktor segített rajtam,
Ne bámulj rám folyton,
Számba varrta két ujjam,
Szomjam így elfojtom.*

*Az apósom így szólt:
„A bánat elillan.
Hisz örömben élünk,
S piánk is megint van”.*

A szebbik nem
*Dühömet el nem fojtom,
Jöhet világra vész:
A szebbik nemre folyton,
Mennyi erőm elvész.*

*Hosszú utam végére sem érnék,
Ha az időm nőkkel nem mulatnám.
Okos előtt kalapot emelnék,
Szép nőnek tán gatyám is letolnám.*

*A nőket, ha szemügyre veszed,
Felsejlik előtted a jövő:
A dögöstől káprázik szemed,
A rutinos meg fejedre nő!*

*A vézna nő fukar vagy kötekszik,
Zsémbeledő, csapodár és sokkol.
Teltnek bája bezzeg jobban tetszik,
Ki télen fűt, nyáron meg árnyékol.*

*A női lélek – szilárd és törékeny.
Logikája, hol szende, hol csalfa.
Földig ér szoknyája, nem érheti szégyen,
Ám combig villog a bő hasíték rajta.*

*A női lénynek – úgy esett –
Ki tudja, titka miben áll.
A férfi könnyebb, más eset,
Hisz botkormányra kézre áll.*

*Mondom néked, bár nem ettem meszet,
Nagyozolás nélkül és őszintén én:
Női szívhez csak gyengédség vezet,
De inkább a bunda és a prém.*

Vallomás

*Hölgyeim, Önökről szólnak érzelmeim.
Nem múlik szenvedélyem évről évre sem.
Minő rossz lehet csalódni, ó, Hölgyeim,
De én nem csaltam meg Önöket soha sem.*

Töprengő...

*Élvezd, izleld rímbe szedve,
Újabb feltárás a jóból:
Minél nagyobb elme,
Annál lejjebb csókol.*

*Vers és strófa ízlés dolga,
S azé is, ki ebben bízik.
Költőt éjjel csókol múzsa,
Költőnőt meg inkább muzsik.*

*A szerelem sötét örvény,
Rám verte a bíró rögtön:
A nő vágya úrnak törvény,
A férfié viszont börtön.*

*Ez a sorsa sok macsó vagánynak,
A természet ezt szánta nekik:
Minél hosszabb combja van a lánynak,
Férfi tőle könnyen nem szökik.*

*Hajnal hasad az ablakon,
Testem könnyű, kéjes kábulatban.
Felkelnék – de nincs papucsom.
Ezek szerint nem otthon aludtam.*

*Eszed, hogy megjöjjön,
Jegyezd fel a rendet:
Ne akarjad rögtön,
Vagy egyszerre mindet.*

*A divat sem véd meg,
Van is mitől félni.
Rontják asszonyt évek,
A szüzet meg férfi.*

*Világot járt honfi
Sóhajtja bajunk:
„Rosszat teszünk ott is,
Hol ott se vagyunk”.*

Emlékeztető

*Látom Önt, és rögtön rámjön...
Tán nem is emlékszik már.
De egy orgazmussal még jön,
Úgy is jó, ha pénzzel vár.*

*Jusson az eszedbe,
Hogyha sok a dolgod:
A szorgalmas örül,
A lusta meg boldog.*

Etikett és tradíció

*Hiteltelen kánon,
Az etikett tana.
„Dögölj meg!” – kívánom
De azt mondom „Szia!”*

*Hagyomány vagy bűn tán, ki tudja már?!
E kesernyés, sürgő-forgó létben,
Nem szokás, hogy öröm egyedül jár.
Leginkább egy üveggel a kézben.*

Történelem és múlt

*Az Úr a hatodik napon,
Megszenvedett az emberért.
Belefáradhatott nagyon,
Míg a teremtés véget ért!*

*Harcos múltunk ős igazát
A legifjabb honfi is érti:
Okozza éltünk összes baját
A törpe méretű férfi.*

*Földünkön sok nagyság lakott.
Legtöbbjüknek van is „jele”.
Bonaparte sokkot kapott,
Midőn konyakká lett neve.*

*Az élet rendez, igazgat,
S próbaként több mindent adott.
Sörben erőt, borban igazat,
Vízben mikrobát juttatott.*

Realitás és jelen

*Reménykedek, mit tehetek,
Bajok között vergődve.
Az éden már rég kivetett,
A pokol még nem vett be.*

*Egyre inkább vallom,
S ki is mondom nyíltan:
Úgy jó ám a rokon,
Ha tisztas távol van.*

*Dédelgetjük fiaink, jövőnk és reményünk.
De az évek múlnak, s ők nem azzá válnak.
Unokáink ezért még jobban szeretjük,
Kik majd fiainkon értünk bosszút állnak.*

*Minek mondd, úgyis értem.
Nyílt titok, zokon ne vegyed:
Családban a gyenge láncszem
Mindig is a férfi egyed.*

*Fogytán már a téma,
Nem jár taps és virág.
Azt eszem csak néha,
Amit más már lerág.*

*Nem ér már engem napnak heve,
Akkor sem, ha tetőn kifekszem.
A piszoár is följebb lenne?
Mi történt hát? Csak nem öregszem?!*

*Ne nézz már oly dermedten.
Hajad, bár télnék hava,
Még nem vészett el minden.
Csak most jön még a java...*

Végjáték és szócsúrcsavar

*Ősi igaz – vélik,
És mindenütt tudják:
Jó dolog, ha értik,
Baj, ha fel is fogják...*

*Orosz ajkú emberek,
„Ú”-vel szót nem kezdenek.
Mégis kell az „Ú” betű,
Enélkül nincs „mű, vü, tü”.*

*Nem leled a rímet,
Sorod is ferde már.
De csak írsz, csak írsz,
Éjed se szent rég.
Fontos lenne végre,
Pontot tenni már,
S a versnek se lesz baj,
Ha eléred a vég...*